

**MUNI
PED**

5. seminář

**Úvod do mezinárodního a unijního práva.
Prameny mezinárodního práva.
Prameny unijního práva.**

JUDr. Radovan Malachta
jarní semestr 2022

Mezinárodní právo = mezinár. právo veřejné

- vztahy mezi státy, příp. státy a mezinárodními organizacemi v mez. vztazích
- subjekty mezinárodního práva:
 - stát
 - mezinárodní organizace = společenství států
 - jednatel (výjimečně)
- mezinárodní organizace **není** státům nadřazena, není zde hierarchie mezi státy a mezinárodními organizacemi; státy jsou si rovny
- normy vytváří státy, jsou určeny státům, vynucují je státy
- koordinační charakter

Prameny mezinárodního práva

mezinárodní smlouva

mezinárodní obyčej

Mezinárodní smlouva

- pramen mezinárodního práva – normativní smlouva (formální pramen)
- různé dělení – například
 - podle počtu smluvních stran – dvoustranné (vícestranné), mnohostranné
 - podle přístupu k mezinárodní smlouvě – uzavřené, otevřené a polootevřené (polouzavřené)
- součást českého právního řádu – čl. 10 Ústavy ČR – podmínky

***Vyhlášené** mezinárodní smlouvy, k jejichž **ratifikaci** dal Parlament **souhlas** a jimiž je Česká republika **vázána**, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*

Mezinárodní smlouvy mají
aplikační přednost
před vnitrostátním zákonem

Více...

**...na podzim v seminářích
z mezinárodních vztahů**

Jen pamatuj

Mezinárodní organizace (EU, NATO, OSN, WTO, ...) má:

- a) smluvní státy
- b) členské státy

Mezinárodní smlouva má:

- a) smluvní státy
- b) členské státy

Unijní právo = právo EU

- dříve komunitární
- není to klasická mezinárodní organizace
- podstata: členské státy se vzdaly části svrchovaných pravomocí – členské státy přenesly výkon pravomocí na Evropskou unii v určitých oblastech
- členské státy jsou podřízeny, EU je nadřazena členským státům
- subordinační charakter
- členské státy si nejsou rovny
- právo EU má aplikační přednost před vnitrostátním právem – to je stanoveno pouze v judikatuře Soudního dvora EU

Co bychom měli znát z předmětu evropská integrace a desintegrace – stručný vývoj

- ESUO (Pařížská smlouva)
- EHS a EURATOM (Římské smlouvy)
 - Smlouva o založení EHS = Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)
- Maastrichtská smlouva = Smlouva o Evropské unii (SEU)
- revizní smlouvy

– Amsterdamská	1997/1999	1952-2002	2007/2009
– Niceská	1957/1958	1992/1993	2000/2003
– Lisabonská			

Právo EU

primární právo

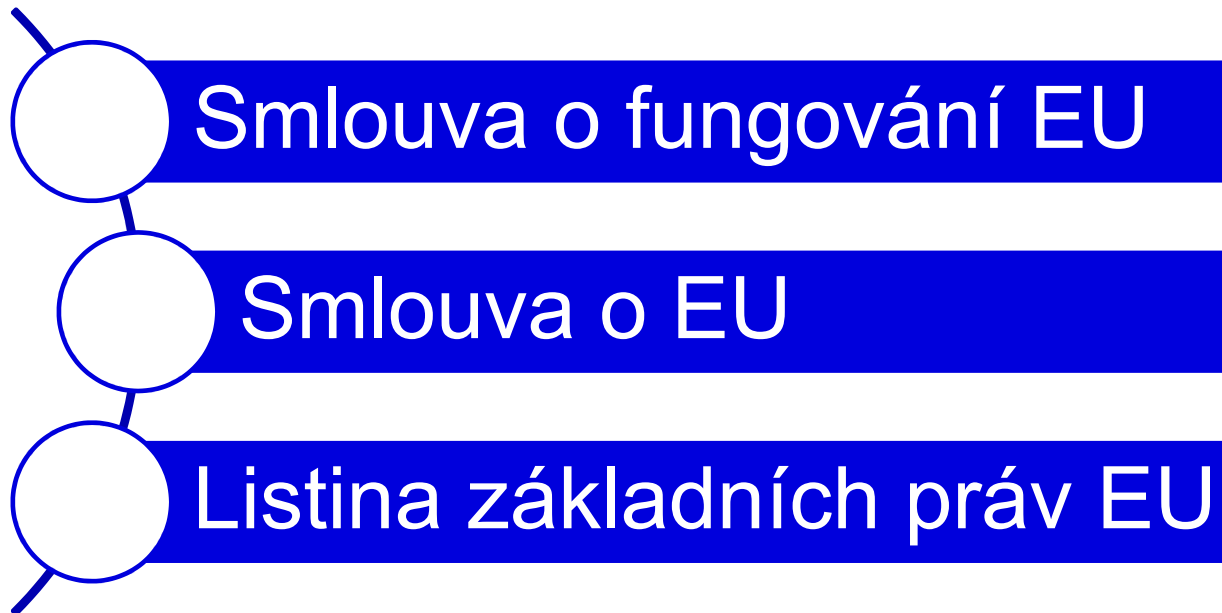
sekundární právo

Právo EU

- primární právo
 - mezinárodní smlouvy
 - zřizovací smlouvy
 - revizní smlouvy
 - rozpočtové smlouvy
 - smlouvy o přístupu nových členů
- sekundární právo
 - vydávané na základě primárního práva
 - legislativní i nelegislativní akty EU

Primární právo EU

- 2 základní zřizovací smlouvy + Listina
- primární právo je širší (viz předchozí slide)

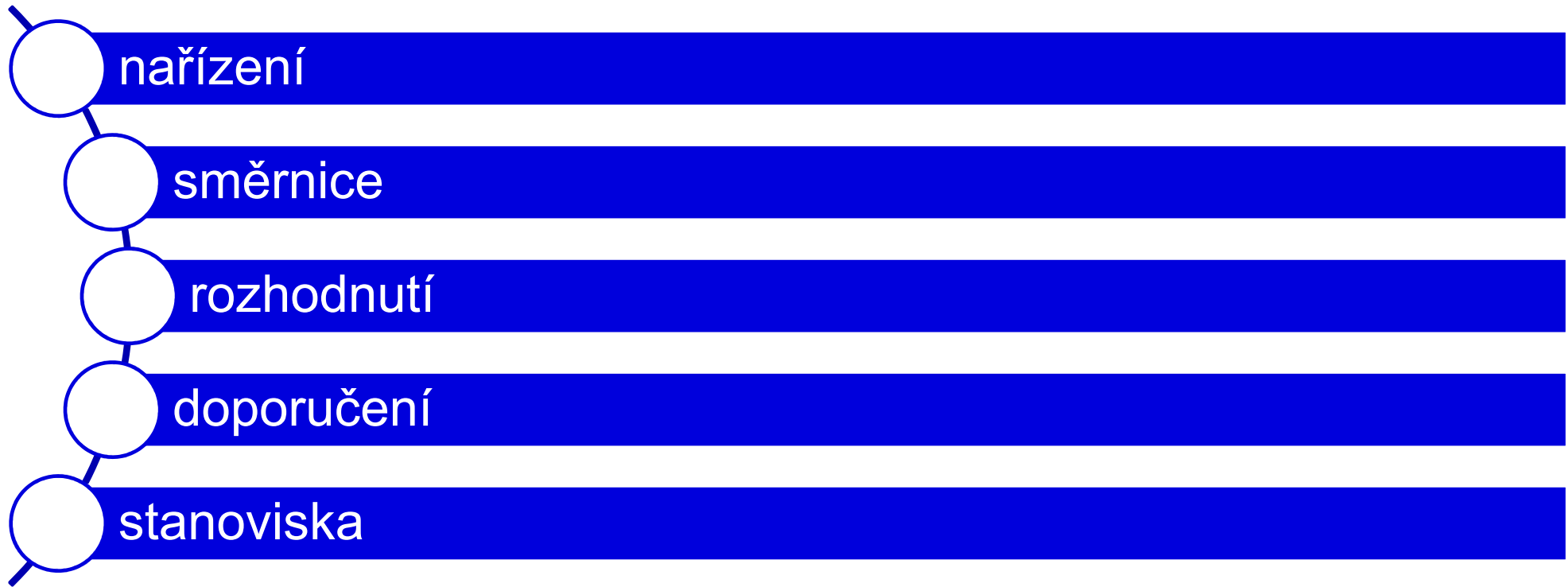
Primární právo EU

- právní základ EU a jejího fungování
- základní pravidla, na nichž EU spočívá
- mezinárodní smlouvy (dobrovolná shoda členských států)
- **Smlouva o Evropské unii (SEU)**
 - hodnoty, cíle EU, demokratické zásady
 - vznik a zánik členství
 - další otázky (základ unijních orgánů, posílená spolupráce atd.)
- **Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)**
 - podrobně rozvádí orgány EU
 - rozpočet EU, vynuovení práva, vlastní činnost a fungování v různých oblastech
- **Listina základních práv EU**
 - ochrana základních lidských práv a svobod tam, kde je aplikováno unijní právo

Příklad: „článek 50 Lisabonské smlouvy“

- https://www.google.com/search?q=%C4%8DI%C3%A1nek+50+lisabonsk%C3%A9+smlouvy&rlz=1C1GCEA_enCZ924CZ924&oq=%C4%8DI%C3%A1nek+50+lisabonsk%C3%A9+smlouvy&aqs=chrome..69i57.7017j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- <https://www.mvcr.cz/clanek/agenda-eu-na-mv-lisabonska-smlouva.aspx>

Sekundární právo

Nařízení – článek 288 SFEU

Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

- **unifikace (sjednocování)** práva EU = potřeba jednotné úpravy
- obecná působnost = celounijně
- závazné v celém rozsahu = jak pro ČS, tak pro jednotlivce, ale i orgány EU
- má tzv. **přímý účinek** = jednotlivec se může dovolávat ochrany individuálních práv před vnitrostátními soudy
- typicky tam, kde jsou výlučné pravomoci
- neprovádí se do vnitrostátního práva (např. do zákona) – platí přímo to nařízení

Směrnice – článek 288 SFEU

Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

- adresována výhradně členskými státy – musí provést do vnitrostátní úpravy
 - **transpozice** = obsah se přenesl do vnitrostátního práva
 - **implementace** = fakticky se zajišťuje/respektuje aplikace právního předpisu, který se vykládá ve smyslu směrnice
 - k tomu je stanovena lhůta (transpoziční a implementační)
- harmonizace (sblížení) vnitrostátní právní úpravy /žádná
- stanoví výsledek, kterého má být dosaženo (rámec, zásady, standard)
- forma provedení (do podoby právního předpisu) – ČS
- typicky tam, kde jsou sdílené pravomoci
- neprovedení řádně a včas – porušení povinnosti

Rozhodnutí – článek 288 SFEU

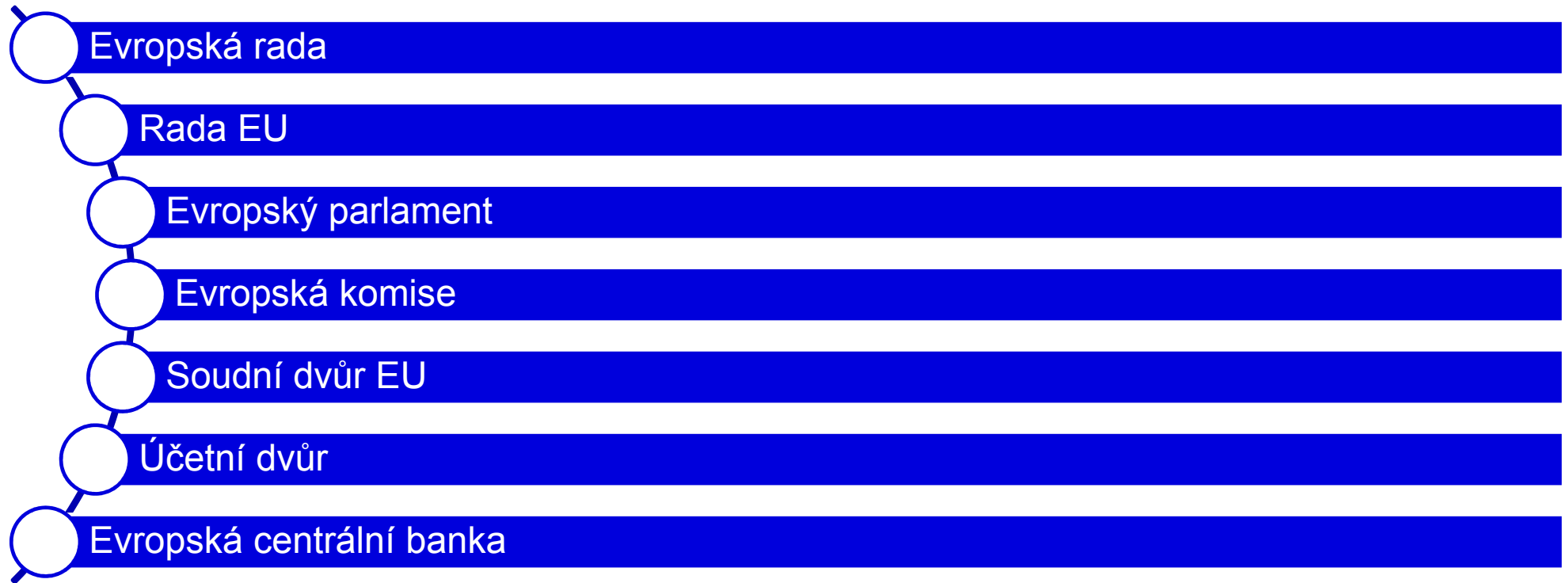
Rozhodnutí je závazné v celém rozsahu. Pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.

- podobné účinky jako nařízení
- někdy je určeno jen některým subjektům (členské státy, orgány EU) – individuální právní akt

Doporučení a stanoviska – článek 288 SFEU

- právně nezávazná
- není to právní akt

Orgány EU

Řádný legislativní postup

- u řádného leg. postupu rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou
- u zvláštního legislativního postupu rozhoduje Rada jednomyslně, není spolurozhodování s Evropským parlamentem

Pravomoci EU

výlučné

sdílené

koordinační

podpůrné

Výlučná pravomoc – čl. 3 SFEU

Unie má výlučnou pravomoc v těchto oblastech:

- a) celní unie;*
- b) stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu;*
- c) měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro;*
- d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky;*
- e) společná obchodní politika.*

- pouze orgány EU mohou v dané oblasti vytvářet a přijímat právní akty
- ČS nemohou, ledaže jsou k tomu zmocněny EU
- typicky forma **nařízení**

Sdílená pravomoc – čl. 4 SFEU

Sdílená pravomoc Unie a členských států se uplatňuje v těchto hlavních oblastech:

- a) vnitřní trh;*
- b) sociální politika, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě;*
- c) hospodářská, sociální a územní soudržnost;*
- d) zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů;*
- e) životní prostředí;*
- f) ochrana spotřebitele;*
- g) doprava;*
- h) transevropské sítě;*
- i) energetika;*
- j) prostor svobody, bezpečnosti a práva;*
- k) společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě.*

- právní akty vytváří EU i ČS (proto sdílená)
- ČS v rozsahu, v jakém ji EU nevykonala či přestala vykonávat
- vše, co nespadá do výlučné, koordinační či podpůrné
- 2- typicky forma **směrnice**

Koordinační pravomoc – čl. 5 SFEU

- koordinace hospodářských politik a politiky zaměstnanosti – vymezuje směry těchto politik
- EU může přijímat opatření

Podpůrná pravomoc – čl. 6 SFEU

Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou:

- a) ochrana a zlepšování lidského zdraví;*
- b) průmysl;*
- c) kultura;*
- d) cestovní ruch;*
- e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;*
- f) civilní ochrana;*
- g) správní spolupráce.*

- EU pouze podporuje, koordinuje, doplňuje
- ČS nesvěřily pravomoc – mohou proto vydávat akty jen k podpoře

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**